

Krav til etablering og drift av fettutskiller i Sokndal kommune

1. Formål

Formålet med å stille krav til virksomheter som har påslipp av fettholdig avløpsvann til kommunalt avløpsnett er å sikre at fett fjernes ved kilden, slik at det ikke skapes problem i kommunens avløpsledninger, pumpestasjoner og renseanlegg, samt å påse at fettutskillerne driftes på en slik måte at de virker etter hensikten.

2. Krav om fettutskilleranlegg

Ved påslipp av fettholdig avløpsvann til kommunalt nett skal avløpsvannet passere et fettutskilleranlegg bestående av slamfang, fettutskiller og prøvetakingskum før avløpsvannet utledes til kommunal spillvannsledning.

3. Krav til avløpsvannet

Ved påslipp av fettholdig avløpsvann til det kommunale avløpsnettet skal følgende krav overholdes:

Parameter	Krav	Kommentar
<i>Temperatur</i>	maks. 30 °C	Gjelder fra utløpet i fettutskiller
<i>pH</i>	6-10	Gjelder i tilknytningspunktet til kommunal spillvannsledning

Frityrfett og større konsentrerte fettmengder tillates ikke ført til fettutskiller.

4. Krav til fettutskiller

Alle nye fettutskilleranlegg skal utformes, testes, dimensjoneres, installeres og driftes i samsvar med Norsk Standard for fettutskillerne:

- [NS-EN 1825-1](#): Del 1: Prinsipper for utførelse, ytelse og prøving, merking og kvalitetskontroll
- [NS-EN 1825-2](#): Del 2: Valg av nominell størrelse, installasjon, drift og vedlikehold.

I øvrig installeres og driftes fettutskilleranlegget i henhold til produsentens installasjons- og driftsinstrukser.

For dimensjonering, utforming og drift av fettutskillerne vises det i tillegg til NORVARs rapport [65/1996](#)¹, "Forslag til veileder for fettavskillerne til kommunalt avløpsnett". Dimensjoneringen skal ta høyde for både sammensetningen og mengden av tilført avløpsvann.

¹ Rapporter fra perioden 1987–1999 kan lastes ned samlet via denne linken (144,9 MB)

Fettutskilleranlegg skal tilfredsstillere kravene i plan- og bygningsloven ([LOV 2008-06-27 nr. 71](#)) (se spesielt [kapittel 29](#)) og byggt teknisk forskrift ([TEK17](#)) (se spesielt [kapittel 15-6](#) og 8).

[Tekniske bestemmelser](#) i *Standard abonnementsvilkår for vann og avløp* gjelder for installasjoner og ledningsanlegg som tilknyttes kommunens vann- og avløpsnett.

Utskilleteren skal ha tilstrekkelig med åpninger slik at hele utskilleteren er lett tilgjengelig for inspeksjon, vedlikehold, tømning og rengjøring. Hver åpning skal være utstyrt med luft- og vannrette lokk som skal være enkle å åpne og stenge.

Det skal være mulig å måle temperatur både på inngående og utgående avløpsvann.

Installasjon av fettutskiller skal gjøres av foretak med relevante faglige kvalifikasjoner for arbeidet. Kommunen kan kreve dokumentasjon på dette.

Virksomheten er ansvarlig for at fettutskiller, slamfang og annet utstyr er dimensjonert i forhold til den belastning som reelt kan tenkes forekomme.

5. Plassering av fettutskiller

Fettutskillere skal plasseres i godt ventilerte områder lett tilgjengelige for tømning, tilsyn, kontroll og vedlikehold.

Innendørs fettutskillere bør plasseres i rom avskilt fra håndtering og oppbevaring av næringsmidler og på en slik måte at drift og tømning ikke medfører luktproblem eller sunnheitsfare. Rom med høy temperatur skal unngås. Sugelanger og annen utrustning som kreves for tømning bør ikke trekkes gjennom områder hvor næringsmidler håndteres eller oppbevares.

Utendørs utskillere monteres slik at nedgravingsdybde, eventuelt i kombinasjon med isolasjon, gir tilstrekkelig frostsikring. Det må tas hensyn til tilgjengelighet for tømning om vinteren.

I flomutsatte områder eller områder med høy grunnvannstand skal fettutskilleteren forankres for å forebygge mulige oppdriftsproblemer. Ved trafikkbelastning må utskilleteren kjøreforsterkes.

For å hindre avkjøling og fettavleiring bør innløpsrøret ha kortest mulig lengde og ikke føres gjennom soner med vesentlig lavere temperatur enn i bygningen forøvrig.

6. Tilknytning til kommunal spillvannsledning

Private avløpsledninger som knyttes til kommunal spillvannsledning skal tilfredsstillere kravene gitt i *Standard abonnementsvilkår for vann og avløp* [Tekniske](#) og [administrative](#) bestemmelser.

Avløpsledninger skal utformes med sikte på å unngå tilstopping. Det skal være tilrettelagt for høytrykksspyling/suging, TV-inspeksjon og fremtidig rehabilitering.

7. Avløpsvannets sammensetning

Kun fettholdig avløpsvann av animalsk eller vegetabilsk opprinnelse skal ledes til fettutskiller.

Følgende skal ikke tilføres fettutskilleteren:

- avløpsvann fra WC og andre sanitærinstallasjoner, overvann og kjølevann
- **frityrfett** og andre større konsentrerte fettmengder (dette skal samles opp og leveres til godkjent mottak)
- fettnedbrytende mikroorganismer og/eller enzymer (kjemikalier og vaskemidler)

Oljeholdig avløpsvann fra bilvaskeplasser, bilgarasjer, bilverksteder etc. skal ledes til egen separat oljeutskiller.

Varmt vann (fra for eksempel oppvaskmaskiner) må ikke tilføres i slike mengder at fettutskillerens separasjonseffekt forstyrres.

Bruk av vaskemidler fører til at fett emulgerer og blir vanskelig å skille ut. Det er derfor viktig at bruken av vaskemidler ikke overdrives, men begrenses til det høyst nødvendige.

Dersom virksomhetens avløpsvann beviselig fordyrer eller har uheldig innvirkning på driften av kommunens vann- eller avløpsnett, vil kostnadene for retting, utbedring og/eller reparasjoner bli fakturert virksomheten.

8. Forbehandling av avløpsvannet

Avløpsvann som inneholder sedimenterbart materiale skal passere slamavskiller før det ledes til fettutskilleren. Fjerning av grove partikler gjøres ved hjelp av innløpsrist.

Vask som er tilknyttet fettutskilleren skal ha rist over utløpet. Gulvsluk etc. som er tilkoblet utskilleren skal ha slamfelle og om nødvendig utstyres med bøtte for enkel fjerning av sedimenter.

Virksomheten skal ha gode rutiner for å redusere mengden av fett og sedimenterbart materiale som tilføres fettutskilleren.

9. Prøvetakingspunkt

Umiddelbart nedstrøms fettutskilleren skal det være et prøvetakingspunkt med mulighet for uttak av representative prøver fra utskillerens utløpsvann, samt målinger av utløpsvannet temperatur.

For å gjøre det mulig å ta ut representative prøver er det et generelt krav at prøven skal tas fra en fritt fallende stråle eller i en turbulent vannstrøm. Dette gjelder uansett om prøvetaket ligger i en prøvetakingskum eller i et annet punkt på anlegget. Vannstrømmen det skal tas prøver av må være tilgjengelig fra bakkenivå.

10. Prøvetaking og analyse

Kommunen kan kreve at det tas representative prøver av utløpsvannet som sendes akkreditert laboratorium for analyse av fettinnhold (målt som totale hydrokarboner). Det forutsettes at laboratoriets krav til prøveemballasje, merking, lagring, og prøveinnsendelse følges.

Uttak av vannprøve for analyse skal foretas av en ekstern instans/firma som innehar relevant kompetanse. Prøven skal tas som stikkprøve ved normal driftssituasjon. Utgifter forbundet med prøvetaking og analyse betales av virksomheten.

11. Tømming og kontroll

Tømminger må tilpasses bedriftens behov. Tømmehyppighet på 4 – 12 ganger pr år vil være normalt. Men minimum er to ganger per år.

Hyppighet for tømming og rengjøring skal spesifiseres i godkjenningen. Det kan søkes om redusert tømmefrekvens dersom akkumulert mengde fett og olje er liten over tid.

Tømming må i tillegg foretas når fettlaget utgjør mer enn 25 % av oppsamlingsvolumet i utskilleren. Slamfang skal tømmes hver gang utskilleren tømmes. Kommunen kan om nødvendig kreve økt tømmefrekvens.

Fettutskilleren skal åpnes og kontrolleres ved hver tømming. Tykkelse av utskilt fettlag, utløpsvannets temperatur, utskillerens innløp/utløp, og eventuelt varslingsutstyr skal kontrolleres. Kontrollen føres på driftsjournalen som vedlegges årsrapporten til kommunen.

Minimum en gang pr år skal fettutskilleren tømmes fullstendig og rengjøres grundig. Samtidig skal alle overflater ettersees og vedlikeholdes. Dette omfatter også skrapeverk, pumper, ventiler, tidsur o.l. Etter kontrollen skal fettutskilleren fylles med rent vann.

Regelmessig tømming og rengjøring er av avgjørende betydning for fettutskilleranleggets effektivitet. Tømmehyppigheten vil være avhengig av utskillerens utforming, samt mengde og sammensetningen av tilført avløpsvann.

12. Tømme- og driftskontrollavtale

For å sikre en profesjonell og stabil drift av fettutskilleranlegget skal virksomhetens eier inngå en skriftlig avtale med en fagkyndig instans/firma om regelmessig tømming og kontroll av fettutskilleranlegget tilpasset behovet. Kontrollen skal være et supplement til virksomhetens internkontroll. Hensikten er å dokumentere overfor kommunen at anlegget er i forskriftsmessig stand og drives i henhold til de krav kommunen har stilt.

Det skal til enhver tid foreligge avtale om tømming og kontroll. Avtalen skal være signert av begge parter og avtalekopi sendes kommunen senest fire uker etter mottakelsen av påslippsvedtaket. Ved opphør av eller endringer i avtalen skal dette straks meldes til kommunen.

Tømming og kontroll kan med fordel utføres av et og samme foretak. Dokumentasjon for tømming og kontroll av fettutskilleranlegget vedlegges årsrapporten som skal sendes kommunen årlig.

Kontrollerende foretak kan enten være leverandør av fettutskilleren, forhandler, eller annet foretak med relevant kompetanse på fettutskilleranlegg.

Regelmessig tømming og rengjøring av fettutskilleranlegget er av avgjørende betydning for fettutskilleranleggets effektivitet. Tømmehyppigheten vil være avhengig av utskillerens utforming, samt mengde og sammensetningen av tilført avløpsvann.

13. Virksomhetens ettersyn

Virksomheten plikter å ha et jevnlig og rutinemessig ettersyn med hele fettutskilleranlegget. Et hyppigere ettersyn anbefales i oppstartsperioden. Ettersynet skal dokumenteres i en driftsjournal

for å holde kontroll med, samt dokumentere at alle nødvendige driftsoppgaver blir utført. Driftsjournalen skal kunne fremvises ved kommunens tilsynsbesøk.

Virksomheten skal ha rutiner som sikrer nødvendig måling av temperatur i utløpsvannet, tykkelse på fettlaget i utskilleren og vanddybden i slamfanget. Det skal føres driftsjournal for kontrollen.

Driftsinstruksen fra leverandøren, anbefalinger fra det eksterne kontrollforetaket, samt NORVARs prosjektrapport [65/1996](#)², "Forslag til veileder for fettavskillere til kommunalt avløpsnett" bør legges til grunn for ettersynet.

Det er ikke krav til hvordan driftsjournalen skal være utformet (og kan for eksempel være en papirjournal eller et regneark). Journalen skal oppbevares i minst 5 år og forevises kommunen på forlangende.

For å sikre at rutinene følges må ansvarsfordelingen blant virksomhetens ansatte være klarlagt.

14. Tiltak ved overskridelse av maksimalt tillatt utløpstemperatur

Ved vedvarende overskridelse av kravet om maksimal temperatur på 30 °C i utløpsvannet skal virksomheten sende måleresultatene til kommunen sammen med forslag til forbedringstiltak.

Forslaget bør være utarbeidet i samråd med det eksterne tømme- og kontrollforetaket og skal inneholde en tidsangivelse for tiltaksgjennomføring.

15. Disponering av utskilt fett og slam

Utskilt fett og slam skal leveres til godkjent mottak.

16. Ventilasjon

Fettutskiller og innløps-/utløpsrør skal være tilstrekkelig ventilert slik at ansamling av farlige gasser og luktproblem forhindres. Utskilleren skal som hovedregel luftes separat over tak, men alternative utforminger kan vurderes. Ventilasjonsrøret skal ha en diameter på minst 50mm.

En separat lufting kan ofte bli svært kostbar, særlig ved installasjon i eksisterende bygning. I slike tilfelle kan lufting via innløpsledningen godtas hvis ledningen ikke er for lang. Lengden på innløpsrøret må da ikke overskride 10 meter. Eventuell tilkobling til annen lufterledning for spillvann skal være minst 300 mm over øverste utstyr.

Om det er fare for at utskilleren kan tømmes ved hevertvirkning, skal utløpsrøret forsynes med en lufterledning med minst DN 50 dimensjon som føres inn på innløpsledningen minimum 300 mm over øverste monterte utstyr. Dette bortfaller hvis utskillerens utløpsdykker/skillevæg er utstyrt med lufferør.

17. Internkontrollsystem

I følge internkontrollforskriften plikter virksomheten å ha et operativt og fungerende internkontrollsystem for helse, miljø og sikkerhet. Hensikten er å gi virksomhetsutøverne kontroll over virksomheten, samt kunnskap om dens risiko og miljøpåvirkninger. Det anbefales at

² Rapporter fra perioden 1987–1999 kan lastes ned samlet via denne linken (144,9 MB)

virksomheten tar utgangspunkt i [NORVAR-rapport 156/2007 "Veiledning for oljeutskilleranlegg", kapittel 11.](#)

Internkontrollen i tilknytning til fettutskilleranlegget skal som minimum inneholde:

- oversikt over bedriftens organisering og ansvarsforhold
- oversikt over gjeldende forskrifter og tillatelser
- beskrivelse av fettutskilleranlegget (kortfattet teknisk beskrivelse med dimensjonsberegninger, situasjonsplan som viser avløpsledninger, slamfang, fettutskiller, prøvetakingspunkt, sluk og tilknytningspunkt på det kommunale avløpsnett)
- rutiner for drift, vedlikehold, kontroll og oppfølging av fettutskilleranlegget
- disponering av utskilt fett og slam
- oversikt over kjemikaliebruk
- varslingsplan ved akutte påslipp/utslipp
- system for avviksbehandling og korrigerende tiltak
- dokumentasjon (leverandørens driftsinstruksjoner, driftsjournal, servicereporter, datablader for anvendte kjemikalier, tømmerapporter, analyseresultater og årsrapport innsendt kommunen.

Som tilsynsmyndighet har kommunen rett til innsyn i de deler av virksomhetens internkontrollsystem som har tilknytning til påslippet.

18. Kommunens tilsyn og kontroll

Kommunen er tilsynsmyndighet og fører tilsyn med at vilkårene for påslippet overholdes.

Kommunen, eller den kommunen bemyndiger, har i henhold til [forurensningslovens § 50](#) rett til å inspisere/kontrollere virksomheten til enhver tid og kan kreve å få framlagt/granske dokumenter og annet materiale som kan ha betydning for dens gjøremål etter loven. Kommunen kan i den forbindelse også foreta uttak av vannprøver.

Kommunen, tømmefirma og andre som har avtalt arbeid på fettutskilleranlegget skal sikres enkel adkomst for tømning, kontroll og eventuell prøvetaking. Alle hindringer til fettutskilleranlegget skal være fjernet før ankomst. Alle lokk tilhørende fettutskilleranlegget skal være mulig å åpne.

19. Forebyggende tiltak og beredskap

Virksomheten plikter å gjennomføre forebyggende tiltak og å ha nødvendige rutiner og beredskap for å forhindre akutte eller skadelige påslipp til kommunens ledningsnett eller miljø.

Lagring, oppbevaring og håndtering av fett, oljeprodukter og avfall skal gjøres på en slik måte at utslipp til miljø eller kommunens avløpsnett forhindres.

20. Endring i virksomhetens navn, adresse eller status

Dersom virksomheten opphører, bytter navn, flytter eller overdras til ny eier skal melding sendes kommunen senest 1 måned før endringen finner sted. Det gjøres oppmerksom på at eierskiftet kan medføre endringer i tillatelse i samsvar med [forurensningsloven § 18](#).

Om anleggseier selger eiendommen anlegget ligger på eller overfører anleggseierrettighetene til andre skal alle dokumenter, avtaler og instruksjoner som vedrører fettutskilleranlegget overleveres ny eier.

21. Fettutskiller som tas permanent ut av bruk

Fettutskilleranlegg som tas permanent ut av bruk skal tømmes, renses, fjernes og leveres godkjent avfallsmottak. Kopi av tømmerapporten og dokumentasjon på utført arbeid skal innsendes kommunen.

Avløpsledningen fra fettutskilleranlegget skal plugges i forgreningspunktet til kommunal ledning, eventuelt i nærmeste forgreningspunkt på egen stikkledning. Alle sluk som har drenert til anlegget skal plugges.

22. Varsling

Kommunen ved vann og avløp skal varsles ved:

- alle ekstraordinære påslipp av fettholdig avløpsvann til kommunens avløpsnett
- endringer i virksomhetens aktiviteter som kan påvirke avløpsvannets mengde og/eller sammensetning.

23. Dispensasjon

Når særlige grunner taler for det kan kommunen dispensere fra gitte vilkår såfremt dette ikke strider mot lov eller forskrift. Kommunen kan sette vilkår for dispensasjonen.

24. Årsrapportering

Virksomheten skal sende inn årsrapport til kommunen på fastsatt skjema innen 1. mars hvert år med følgende dokumentasjon:

- utfylt årsrapportskjema
- dokumentasjon for tømning og kontroll
- dokumentasjon på eventuell returordning for frityrfett
- evt. analyseresultat fra vannprøver

Årsrapportskjemaet er tilgjengelig på kommunens nettsider for [fettutskiller](#).

25. Taushetsplikt

Kommunens ansatte er pålagt taushetsplikt i samsvar med [§ 13](#) i forvaltningsloven. Dette gjelder blant annet forhold av konkurransemessig betydning for bedriften.

26. Definisjoner

- Avløpsvann: både sanitært og industrielt avløpsvann
- Fettholdig avløpsvann: avløpsvann som inneholder vegetabilsk og/eller animalsk fett
- Fettutskiller: innretning som skiller ut fett fra avløpsvann
- Slamfang: enhet som er plassert før fettutskiller, der tyngre partikler synker til bunns og fjernes
- Frityrfett: fett som benyttes til fritering av mat

Sokndal kommune

- Overvann: vann fra nedbør, bortledet enten via flater, grøfter eller ledninger
- Påslipp: tilførsel av avløpsvann til offentlig avløpsnett
- Sedimenterbart materiale: partikler som blir transportert av vann og synker ned på bunnen ved lav strømningshastighet.